

Kỷ niệm ngày mất Nguyễn Thái Học (1902-1930)

Tác Giả: Saigon Echo số u t m

Thứ Hai, 08 Tháng 2 Năm 2010 08:22

Ngày 9.2.1930, thực dân Pháp treo giải thưởng 5.000 đồng bạc Đông Dương cho ai bắt hoặc giết Nguyễn Thái Học.



Nguyễn Thái Học (1902-1930)

XXXXXXXXXXXX *Sáng lập viên và Tổng trưởng VNQDD.*

XXXXXXXXXXXX *Thành viên Nam Tổng Thanh Xã.*

Năm sinh: 1902 (Quý Mão)

Quê quán: làng Thổ Tang, tổng Lộông Diên, phủ Vĩnh Tường, tỉnh Vĩnh Yên (nay là xã Thổ Tang, huyện Vĩnh Tường, tỉnh Vĩnh Phúc).

Thân phụ: cụ Nguyễn Văn Hách.

Thân mẫu: bà Nguyễn Thị Quỳnh, hiệu Diêu Thị.

Em gái: Nguyễn Thị Hiền. Hiền giỏi không biết đâu.

Em trai: Nguyễn Văn Nho. Bị c lên máy chém trước cùng Họa Lò, Hà Nội, cùng với người chú Nguyễn Quang Triêu, Ký Con Đoàn Trữn Nghiệp và 4 người khác cuối năm 1930.

Em trai: Nguyễn Văn Lâm. Bị ch ng cho Pháp bị d i cây dậu già, trong sân nhà ngày 19 tháng 11 năm 1947.

Em trai: Nguyễn Văn N. Tham gia VNQDD năm 1945, theo học nghiệp lập quân, chính của Đảng. Đầu năm 1948, bị t n công phải rút sang Trung Hoa. Hiền giỏi không biết đâu.

Cháu trai: Nguyễn Thái Tuấn - con của Nguyễn Văn Lâm. Là cháu trai đ c nh t của Nguyễn Thái Học. Hiền giỏi không biết đâu.

Nguyễn Thái Học Và Mất Con Tổng Yêu Nước

Ngày 25.12.2007, tròn 80 năm thành lập Việt Nam Quốc dân Đảng, mất phong trào yêu nước do Nguyễn Thái Học (1902-1930) lãnh đạo. Cho dù cuộc Khởi nghĩa Yên Bái nhằm giành độc lập tay người Pháp, tháng Hai năm 1930, do đảng này phát đảng đã thất bại cùng với cuộc khởi nghĩa người của người anh hùng dân tộc, nhưng đó là mất d u son không thể nào xóa trong lịch sử đảng và giới nước suốt 4.000 năm qua. Nó cũng cho thấy rằng yêu nước luôn có nhiều con đường khác nhau, và con đường nào cũng là con đường đáng tôn vinh.

Không tránh khỏi sẽ có ý kiến cho rằng con đường yêu nước nào cũng đáng tôn vinh nên đáng nói là đâu là con đường chân chính và đâu là con đường hi u qu . Đúng như vậy!

Đâu là con đường chân chính? Người trẻ yêu nước bằng con đường bán... đất (đ) gi .. nước - có nhiều thứ khác nhau, mà lịch sử đã và sẽ luôn đưa ra những phán xét cuối cùng - không dành bất kỳ sự lo ngại nào, thì không thể nói con đường nào chân chính hơn con đường nào hay con đường nào đó tự dành cho mình sự chân chính tối cao mà đi tri t tiêu (nh) con đường khác. Hay dĩ t lòng yêu nước của người khác với mình, con đường yêu nước khác với con đường của mình, thì dù có biện hộ thế nào, đó cũng là một hành xử của “ch nghĩa phi yêu nước”.

Chân chính hay không chân chính còn liên quan đến chính hi u qu của một con đường. Tuy nhiên, hi u qu cũng có những cấp độ khác nhau: nhất thời, lâu dài, trường c u (cũng theo nghĩa trường đ i và cấp độ thời gian mà thôi), hay hi u qu thực, hi u qu ảo, v.v.... Hi u qu của một con đường phụ thuộc vào hi u y u t khách quan và chủ quan, những cái hi u qu mang bản chất thực của nó hay cái hi u qu có được từ ngôn từ hoa m và sự cảm nh áp đ t, dù lịch sử vốn là nhân tố phán xét cuối cùng, thì chưa đ i thành “lịch sử”, thực tế cũng sẽ nhanh chóng có câu trả l i.

Cái hi u qu nhất của một con đường yêu nước không phải là sự bất biến - mãi sự bất biến đ u là sai lầm, ảo tưởng và hoàn toàn phi biến chứng; mà sự vi c nh n đ i n xác đáng lịch sử và hi n thực đ có những chuyển biến t t ng ng, nh m đáp ng cao nhất những giá trị chính trị của con người và dân tộc. Vì sao là giá trị chính trị? Đó n gi n, yêu nước thực h t phải là - và luôn là - một khái niệm chính trị. Nếu muốn xét nó như một khái niệm đ o đ c hay khái niệm kinh tế thì vốn phải đ t sau t cách khái niệm chính trị đó.

Giá trị chính trị của con người, suy cho cùng, vốn n m ở vốn đ v quan hệ quy n l c giữa con người với nhà nước, t c giữa con người với t chế chính trị cao nhất của h ; và liên quan mật thi t t đó, là vốn đ v phạm giá của con người trong quan hệ với nhà nước, t c t t ng quan giữa quy n con người với cái quy n l c nh n sự y thác của h . Và như vậy, r t cu c, t t c đ u xoay quanh t chế chính trị.

Giá trị chính trị của dân tộc, cũng suy cho cùng, n m ở n n đ c l p và sự toàn vẹn lãnh thổ của nó. Nhà nước ra đ i và tồn t i có nguyên nhân giai cấp không? Có! Những tr c h t, xét về lịch sử l n thực tế đ i nhiều thứ khác nhau, nguyên nhân đ u tiên đ con người tự nguyện đ n với nhau như một xã hội chính trị và giao m t ph n quy n l c chính trị của mình cho t chế cao

nh&t c&a x& h&i đó, là & ch& t& ch&c đó - t&c nhà n&&c - b&o đ&m cho m&i thành viên s& an ninh v& m&t x& h&i và s& an toàn v& lãnh th&. Không th&c thì đ&&c vai trò này, th&c thì không hi&u qu&, ho&c th&c thì đ&i u ng&&c l&i, thì m&i nhà n&&c, cho dù là nhà n&&c “th&n thánh” nào đó, cũng hoàn toàn m&t đi tính chính danh c&a nó, vì - cũng đ&n gi&n, nói nh& đ&i th&&ng - khi anh không làm đ&&c đ&i u mà ng&&i ta c&n đ&n & s& t&n t&i đ&&c u th&c c&a anh, thì anh có đ& làm gì, thì anh nh&n s& u& th&c đ& làm gì?!

Quay v& v&i Nguyễn Thái Học.



Lá c& c&a Vi&t Nam Qu&c Dân Đ&ng

V&i tiêu chí b&o an và dân t&c, Nguyễn Thái Học ch& tr&&ng đánh đ&i Pháp, giành đ&c l&p dân t&c. Không ai có th& bác b& s& yêu n&&c này.

Còn tiêu chí v& th& ch& chính tr&, v&i ông, yêu n&&c là yêu n&n C&ng hòa và th& ch& Dân ch&. Cũng không ai có th& bác b& đ&&c, c& v& m&t h&c thu&t l&n th&c ti&n. Su&t ti&n trình nhân lo&i, t& c& đ&i đ&n nay, & kh& năng chính tr& hi&n th&i mà con ng&&i có đ&&c, hình th&c nhà n&&c hi&u qu& nh&t - đã đ&&c minh ch&ng - v&n là nhà n&&c t& ch&c theo l&i C&ng hòa và d&&i m&t th& ch& Dân ch&.

Nh&ng đ&i u ki&n khách quan và ch& quan th&i đó đã khi&n con đ&&ng yêu n&&c c&a Nguyễn Thái Học tr& thành con đ&&ng không hi&u qu&. Nh&ng th&t b&i l&ch s& đó không th& bác b& tính tr&&ng t&n c&a con đ&&ng này m&t khi các th& ch& chính tr& trên th& gi&i v&n v&n đ&ng theo đ&&ng h&&ng đó, m&t khi ngay c& Nhà n&&c C&ng hòa X& h&i Ch& nghĩa Vi&t Nam cũng l&y C&ng hòa làm tiêu chí đ&u tiên, và m&t khi chính nhà n&&c này nay cũng v&n đ&ng trong m&t n&n kinh t& th& tr&&ng, đ&ng th&i ch& tr&&ng xây đ&ng nhà n&&c pháp quy&n và m&t x& h&i dân ch&. V&n đ& còn l&i - nh&ng l&i c&t t& vì mang t&m hi&u qu&, xu&t phát t& th&c ch&t - là nh&n th&c v& nhà n&&c pháp quy&n đó đ&n đâu và n&n dân ch& này đ&&c th&c thì sao. N&u là nhà n&&c pháp quy&n m&t n&a và dân ch& m&t n&a, thì đ&u mang b&n ch&t ng&&c l&i v&i chính nh&ng t& ng& đó!

Nguyễn Thái Học - V& lãnh t& c&a Vi&t Nam Qu&c dân Đ&ng, m&t trí th&c yêu n&&c b&t khu&t



▯ Tôn ch& Nguyễn Thái Học

Nguyễn Thái Học là con c& c&a m&t gia đình trung nông thu&c làng Thổ Tang, t&ng L&ng Đi&n, ph& Vĩnh T&ng, t&nh Vĩnh Yên (nay là xã Thổ Tang, huy&n Vĩnh T&ng, t&nh Vĩnh Phúc). Thổ Tang v&n là m&t làng trù phú, dân làng v&a làm ru&ng, v&a buôn bán nên nhìn chung đ&i s&ng kinh t& t&ng đ&i khá h&n các làng lân c&n.

Thu&nh, Nguyễn Thái Học đ&c gia đình cho h&c ch& Hán. Sau đó ông theo h&c tr&ng ph& thông Pháp - Vi&t t&i t&nh L& Vĩnh Yên. Ngay t& lúc m&i 15, 16 tu&i Nguyễn Thái Học th&ng đ&c th& h& cha anh k& cho nghe chuy&n v& Đ&i C&n và m&t s& phong trào ch&ng Pháp nên đã s&m giác ng& lòng yêu n&c. Ông ng&m nuôi ý chí đánh đ& ch& đ& th&c dân Pháp, gi&i phóng dân t&c và tr& thù r&a h&n cho các chi&n sĩ yêu n&c đã b& th&c dân Pháp gi&t h&i.

Sau khi t&t nghi&p Tr&ng Cao đ&ng Ti&u h&c, năm 1921, Nguyễn Thái Học thi đ& vào Tr&ng Cao đ&ng S& ph&m Hà N&i. Trong th&i gian g&n 3 năm h&c & tr&ng này, Nguyễn Thái Học đã nhi&u l&n công khai ph&n đ&i thái đ& và hành vi phân bi&t, mi&t th&ng & b&n x& c&a m&t s& giám th& và giáo viên ng& i Pháp. Trùm m&t thám Louis Marty t&ng nh&n xét: "Nguyễn Thái Học là m&t h&c sinh b&ng b&nh, hay cãi l&i th&y giáo".

Sau khi t&t nghi&p Tr&ng Cao đ&ng S& ph&m (1924), Nguyễn Thái Học có tham d& k& thi tuy&n công ch&c c&a chính quy&n th&c dân, nh&ng sau khi thi đ& ông l&i không nh&m ch&c mà n&p đ&n xin h&c Tr&ng Cao đ&ng Th&ng m&i thu&c Đ&i h&c Đông D&ng. Trong th&i gian Nguyễn Thái Học h&c t&p t&i Đ&i h&c Đông D&ng (1925 - 1927) đã di&n ra nhi&u chuy&n bi&n r&t quan tr&ng trong phong trào yêu n&c Vi&t Nam. Tr&ng đó, t& cu&i năm 1923 nh&ng bài di&n thuy&t s&c sôi c&a Nguyễn An Ninh & Sài Gòn, r&i t& báo La Cloche f&lée (Chuông r&) c&a ông đã góp ph&n m&nh m& th&c t&nh tinh th&n yêu n&c c&a thanh niên, sinh viên c& n&c. Năm sau, ngày 19.6.1924 ti&ng bom Sa Di&n c&a Ph&m H&ng Thái trong cu&c m&u sát h&t toàn quy&n Đông D&ng Martial Merlin và t&m g&ng hy sinh d&ng c&m c&a ng& i thanh niên yêu n&c này đã làm ch&n đ&ng toàn c&i Vi&t Nam, thúc gi&c các t&ng l&p nhân dân, nh&t là thanh niên h&ng hái đ&n thân vào con đ&ng c&u n&c.

Tháng 11.1925, m&t thám Pháp bí m&t b&t cóc Phan B&i Châu t&i Th&ng H&i. Chúng đ&a c& v& giam & Ho& Lò (Hà N&i), đ&nh bí m&t th& tiêu. Khi tin t&c v& s& ki&n này l&t ra ngoài, l&p t&c m&t phong trào đ&u tranh s&c sôi c&a nhân dân c& n&c đã bùng n&, đòi th&c dân Pháp ph&i đ&a c& Phan ra xét x& công khai và cu&i cùng, ph&i tuyên b& ân xá nhà yêu n&c lão thành này. Đ&u năm sau, Phan Chu Trinh, m&t lãnh t& l&n khác c&a phong trào yêu n&c t& đ&u th& k& XX, đã tr& v& Sài Gòn sau nhi&u năm l&u trú & n&c ngoài. Ngày 24.3.1926 Phan Chu Trinh t& th& & Sài Gòn. Ngay sau đó, m&t phong trào đ& tang c& đ&c nhân toàn qu&c h&ng &ng m&nh m&.

Cũng trong nh&ng năm này &nh h&ng c&a t& t&ng cách m&ng Trung Qu&c, đ&c bi&t là h&c thuy&t Tam dân c&a Tôn Trung S&n cũng đ&i m&nh vào Vi&t Nam và đ&c nhi&u thanh niên, trí th&c nhi&t l&t đón chào. Cu&i năm 1924, Nguy&n Ái Qu&c v& t&i Qu&ng Châu (Trung Qu&c) liên l&c v&i nhóm thanh niên Vi&t Nam yêu n&c trong t& ch&c Tâm Tâm xã và l&p ra H&i Vi&t Nam Khách m&nh Thanh niên (6.1925), ra t& báo Thanh niên kêu g&i thanh niên trí th&c yêu n&c h&ng hái đ&ng lên lãnh đ&o qu&n chúng nhân dân đ&u tranh đ&p tan gông xi&ng nô l& th&c dân, gi&i phóng dân t&c.

Trong b&i c&nh đó, hàng nghìn thanh niên, trí th&c đã h&ng hái đ&n thân, tham gia tích c&c vào các ho&t đ&ng yêu n&c. Nguy&n Thái Học là m&t trong nh&ng ng&i s&m tham gia tích c&c và đi đ&u trong làn sóng đ&u tranh đó. Ngay khi còn đang là sinh viên Đ&i h&c Đông D&ng, cu&i năm 1926, cùng v&i m&t s& thanh niên trí th&c yêu n&c khác nh& Ph&m Tu&n Lâm, Ph&m Tu&n Tài, H& Văn M&ch v.v., ông đã l&p ra Nam Đ&ng th& xã & Hà N&i. Cũng gi&ng nh& C&ng h&c th& xã c&a nhóm thanh niên yêu n&c do Tr&n Huy Li&u đ&ng đ&u l&p ra & Sài Gòn, Nam Đ&ng th& xã v&a gi&ng nh& m&t nhà xu&t b&n, m&t hi&u sách đ&ng th&i nh& m&t nhóm biên so&n, t&p trung vào vi&c biên so&n, d&ch thu&t, phát hành sách báo ph& bi&n các t& t&ng cách m&ng, đ&c bi&t là t& t&ng Tôn Trung S&n, ca ng&i các t&m g&ng ng&hi&a li&t, nh&ng anh hùng c&u qu&c là ng&i Vi&t Nam và n&c ngoài. Thông qua đó, Nam Đ&ng th& xã c& vũ m&nh m& cho phong trào yêu n&c, ch&ng th&c dân Pháp, và trên th&c t& Nam Đ&ng th& xã đã tr& thành m&t trong nh&ng n&i quy t& thanh niên, trí th&c yêu n&c & B&c K&.

Cũng trong th&i gian là sinh viên c&a Đ&i h&c Đông D&ng, t& năm 1925 đ&n năm 1927, Nguy&n Thái Học đã g&i cho Toàn quy&n Đông D&ng Alexandre Varrenne m&t s& b&c th& kêu g&i chính quy&n th&c dân Pháp ti&n hành m&t lo&t c&i cách ti&n b& & Vi&t Nam. S& dĩ Nguy&n Thái Học g&i nh&ng đ& xu&t c&i cách c&a mình cho A. Varrenne vì ông ta v&n là m&t đ&ng viên c&a Đ&ng Xã h&i Pháp, v&a m&i t&i nh&m ch&c toàn quy&n đã quy&t đ&nh ân xá Phan B&i Châu và h&a h&n nhi&u c&i cách r&ng l&n & x& thu&c đ&a Đông D&ng. Tuy nhiên, đó ch& là nh&ng l&i h&a sông, và ông ta không bao gi& quan tâm, tr& l&i nh&ng b&c th& đ&y tâm huy&t c&a Nguy&n Thái Học.

Hoàn toàn thất vọng với con đường cải cách, Nguyễn Thái Học và các đồng chí của ông đi đến quyết định là: con đường duy nhất để mở ra cánh cửa phát triển cho dân tộc Việt Nam chỉ có thể là con đường dùng vũ trang lật đổ chế độ thực dân Pháp, sau đó tự mình tiến hành công cuộc kiến thiết đất nước. Nguyễn Thái Học và nhóm Nam Đồng khởi xã khởi nông chuần bắt đầu lập ra một tổ chức yêu nước bí mật. Ông dành thời gian và dành toàn bộ thời gian cho việc chuần bắt và tổ chức cho công cuộc cứu nước mới.

Sau một thời gian chuần bắt, đêm ngày 24.12.1927 một hội nghị đã được tổ chức tại Hà Nội với nòng cốt là nhóm Nam Đồng khởi xã, đã quyết định lập ra Việt Nam Quốc dân Đảng. Nguyễn Thái Học được Hội nghị bầu làm Chủ tịch đảng.

Sau khi thành lập, đồng đội lãnh đạo của Nguyễn Thái Học, Việt Nam Quốc dân Đảng đẩy mạnh công tác xây dựng và phát triển cơ sở trong các tầng lớp dân chúng trên cả nước, nhất là ở Bắc Kỳ và Nam Kỳ. Đảng đã liên lạc và sáp nhập thêm tổ chức Việt Nam dân quyền ở Bắc Giang do Nguyễn Khắc Nhu đứng đầu. Gia nhập Việt Nam Quốc dân Đảng còn có thêm các nhóm nhân sĩ và trí thức yêu nước ở Bắc Ninh do Nguyễn Thế Nghiếp tổ chức, nhóm khác ở Thanh Hoá do Hoàng Văn Đào đứng đầu, một nhóm ở Thái Bình do Hà Đình Diên tổ chức và một nhóm ở Sài Gòn do Trần Huy Liệu đứng đầu. Cơ sở tổ chức của Việt Nam Quốc dân Đảng phát triển từng bước đi nhanh trong năm 1928 và đầu năm 1929, thu hút hàng nghìn thanh niên trí thức, công nhân và binh lính Việt Nam yêu nước trong quân đội Pháp. Việt Nam Quốc dân Đảng cũng có mối liên lạc với Hội Việt Nam Khách nhân Thanh niên và Tân Việt Cách mạng Đảng để bàn thảo việc thực hiện một tổ chức và phối hợp hoạt động vì mục đích giải phóng dân tộc.

Trong quá trình hoạt động, nhiều đồng viên của Việt Nam Quốc dân Đảng đã bị bắt nhốt vào các trại giam, nhiều người anh hùng cá nhân, phiêu lưu, mạo hiểm. Ngày 9.2.1930, nhóm đồng viên Việt Nam Quốc dân Đảng ở Hà Nội đã tổ chức ám sát trùm mật vụ đến thăm Bazin làm chủ nhân đứng đầu luồn Pháp, khiến cho chính quyền thực dân Pháp ở Đông Dương hoang mang. Để đối phó, thực dân Pháp đã mở một chiến dịch đàn áp, truy quét gắt gao các chiến sĩ yêu nước và cách mạng. Do tổ chức khá lỏng lẻo, cơ sở tổ chức của Việt Nam Quốc dân Đảng bị đánh phá nghiêm trọng, hàng trăm đồng viên bị bắt hoặc bị giết. Riêng đối với Nguyễn Thái Học, lính hèn của Việt Nam Quốc dân Đảng, thực dân Pháp treo giải thưởng 5.000 đồng bắt Đông Dương cho ai bắt hoặc giết được ông.

Trong tình hình khủng hoảng nội bộ, tại Hội nghị lãnh đạo Việt Nam Quốc dân Đảng ngày 1.7.1929, Nguyễn Thái Học, Nguyễn Khắc Nhu và Phó Chủ tịch Chính đã quyết định không tham gia chiến đấu thực dân lòng bắt, giết hại, phá tan đảng, mà phải gấp rút chuần bắt và tiến hành một cuộc "tổng khởi nghĩa vũ trang" để mở một đất nước mới như công cuộc tuyên truyền, cứu vũ lòng yêu nước trong dân chúng, củng cố uy tín của đảng, và nếu có thể thì "Không thành công

[illegible]

7 / 8

Pháp và làm cho t&nh l& Yên Bái trong g&n hai ngày.

Do không có s&ph&i h&p v&i các cu&c n&i d&y & đ&a ph&ng khác, cu&c kh&i nghĩa c&a Vi&t Nam Qu&c dân Đ&ng đã nhanh chóng b&th&c dân Pháp đàn áp và đ&p t&t. Tuy v&y, ngày 15.2.1930, m&c dù cu&c kh&i nghĩa & mi&n núi đã th&t b&i, Nguyễn Thái Học và c&s& Vi&t Nam Qu&c dân Đ&ng v&n quy&t đ&nh kh&i nghĩa & mi&n xuôi nh& k&ho&ch cũ. Cu&c vùng lên quy&t li&t nh&t là &Ph&Đ&c (Thái Bình) và Vĩnh B&o (lúc đó thu&c H&iĐ&ng).

Th&c dân Pháp quy&t đ&nh dùng vũ l&c t&i đa đ& đàn áp cu&c kh&i nghĩa c&a Vi&t Nam Qu&c dân Đ&ng và kh&ng b& tinh th&n yêu n&&c c&a dân chúng. Chúng tung toàn b&l&c l&ng m&t thám, quân đ&i, b&o an ra lùng s&c, càn quét, hồng b&t giam và gi&t h&i các chi&n sĩ Vi&t Nam Qu&c dân Đ&ng. Chúng còn cho 5 chi&c máy bay đ&n ném bom tri&t h&làng C&Am, căn c&c&a Vi&t Nam Qu&c dân Đ&ng trong cu&c kh&i nghĩa & Vĩnh B&o. Đây là l&n đ&u tiên trong l&ch s&chính quy&n th&c dân c&a m&t c&ng qu&c ph&ng Tây ph&i s&d&ng t&i máy bay chi&n đ&u đ& đàn áp m&t cu&c n&i d&y c&a dân chúng b&n x&.

Đ&&c s&che ch&c&a qu&n chúng yêu n&&c, Nguyễn Thái Học v&n thoát kh&i s&truy lùng ráo ri&t c&a th&c dân Pháp. Cùng v&i m&t s&y&u nhân còn l&i c&a Vi&t Nam Qu&c dân Đ&ng ông bàn b&c và đ&đ&nh c&i t&l&i đ&ng và thay đ&i ph&ng h&ng chi&n l&&c c&a Đ&ng. Chính vào lúc công vi&c này m&i đ&&c kh&i đ&ng thì ngày 20.2.1930, Nguyễn Thái Học b&b&t t&i &p C&V&t (Chí Linh, H&iĐ&ng). Ông b&H&i đ&ng Đ&hình th&c dân k&t án t&hình ngày 23.3.1930. Ngày 17.6.1930, th&c dân Pháp đã hành quy&t Nguyễn Thái Học và 12 chi&n sĩ khác c&a Vi&t Nam Qu&c dân Đ&ng t&i Yên Bái b&ng máy chém. Tr&&c khi hy sinh, Nguyễn Thái Học còn c&h&to "Vi&t Nam v&n tu&!"

Cu&c kh&i nghĩa Yên Bái c&a Vi&t Nam Qu&c dân Đ&ng tuy th&t b&i nh&ng th&c s& là m&t đ&u son chói l&i trong l&ch s&đ&u tranh gi&i phóng dân t&c c&a nhân dân ta. V&i t& cách là ng&&i sáng l&p và lãnh đ&o Vi&t Nam Qu&c dân Đ&ng, Nguyễn Thái Học th&c s& là m&t trong nh&ng ng&&i tiêu bi&u nh&t thu&c l&p trí th&c Tây h&c s&m đ&n thân, x& thân c&u n&&c trong n&a đ&u th&k&XX. T&m g&ng hy sinh d&ng c&m c&a ông tr& thành m&t ngu&n đ&ng viên, c&vũ m&nh m&các th&h& thanh niên trí th&c yêu n&&c sau này trong cu&c đ&u tranh gian kh&, ác li&t lâu dài vì đ&c l&p và t&do c&a t&qu&c. Nguyễn Thái Học "không thành công" nh&ng đã th&c s&"thành nhân". Ông đ&&c Nhà n&&c Vi&t Nam công nh&n là li&t sĩ (24.2.1976) và tên c&a ông đ&&c đ&t cho m&t trong nh&ng con ph&l&n t&i Sài Gòn cũng nh& Hà N&i.